

- המערערים:**
1. המוקד לפליטים ולמהגרים, ע"ר 580333094
  2. היאס ישראל, ח.פ 520017799
  3. א.ס.ף - ארגון סיוע לפליטים ולמבקשי מקלט בישראל, ע"ר 580474955

כולם ע"י ב"כ עוה"ד מיכל שוורץ (מ"ר 78570) ו/או נטע מישלי
מהמוקד לפליטים ולמהגרים
וכן ע"י עוה"ד מירב בן זאב ו/או נמרוד אביגאל
מארגון היא"ס ישראל
כתובת להמצאת מסמכים:
רח' הצפירה 18, תל אביב
דוא"ל: michal@hotline.org.il
טל': 0524-846424; פקס: 03-6844812

- נ ג ד -

- המשיבים:**
1. שר הפנים
  2. רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים
  3. משרד החוץ

באמצעות פרקליטות המדינה
צלחה א-דין 31, ירושלים
מיקוד: 9711054
דוא"ל: HCJ-dep@justice.gov.il
טל': 073-3925590; פקס: 02-6467011

הודעת ערעור

מוגש בזאת ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים (כב' השופטת תמר בר אשר) מיום 6.6.2024 בעת"מ 8375-02-24 המוקד לפליטים ולמהגרים (ע"ר) ואח' נ' משרד הפנים ואח' שהגישו המערערת כאן ועת"מ 12203-02-24 אחדות אמהרה בישראל נ' שר הפנים ואח' שהדיון בה אחד עם עתירת המערערים.

בית המשפט הנכבד מתבקש לבטל את פסק הדין ולתת את הסעדים שהתבקשו בעתירה:

- א. לבטל את החלטת המשיב 1 מיום 8.1.2024, שהודעה עליה פורסמה ביום 10.1.2024, על ביטול מדיניות אי ההרחקה שחלה על אזרחי אתיופיה השוהים בישראל.
- ב. להורות למשיבה 2 לפרסם באופן נגיש את האופן שבו אזרחי אתיופיה שהגישו בעבר בקשת מקלט שנדחתה יכולים להגיש בקשת מקלט חדשה וטענות לעניין אי הרחקה.
- ג. להורות למשיבים לפרסם באופן מידי את התשתית העובדתית המלאה שעליה התבססה ההחלטה, ולקבוע שבכל מקרה ביצוע ההחלטה יעוכב עד למסירת המידע ומתן אפשרות לביקורת ציבורית ושיפוטית עליה.

בד בבד עם הודעת ערעור זו מוגשים :

- בקשה לצו ארעי ולצו ביניים ;
- בקשה לפטור מעירבון ;
- בקשה מוסכמת להגדלת גוף הערעור ל-15 עמודים ;

העתק פסק הדין של בימ"ש קמ"א מצ"ב ומסומן מע/1

העתק העתירה המינהלית שהגישו המערערים (עת"מ 8375-02-24) מצ"ב ומסומנת מע/2. נספחי העתירה מסומנים מע/2א-מע/2ככ

העתק הבקשה לצו ארעי וצו ביניים שהגישו המערערים מצ"ב ומסומן מע/3

העתק החלטת בית משפט קמא מיום 5.2.24 על מתן צו ארעי מצ"ב ומסומן מע/4

העתק בקשה מטעם המערערים מיום 12.2.24 להורות למשיבה 2 לקיים את הצו הארעי והחלטת ביהמ"ש קמא על גביה מצ"ב ומסומן מע/5

העתק הודעה ותגובה חלקית מטעם המשיבים מיום 14.2.24 מצ"ב ומסומן מע/6

העתק החלטת בית משפט קמא על מתן צו ביניים מצ"ב ומסומן מע/7

העתק בקשת הבהרה מטעם המערערים מיום 15.2.24 מצ"ב ומסומן מע/8

העתק הבהרה מטעם המשיבים מיום 18.2.24 מצ"ב ומסומן מע/9

העתק החלטת בית משפט קמא על תיקון צו הביניים מיום 18.2.24 מצ"ב ומסומן מע/10

העתק תגובת המשיבים לבקשה לצו ביניים מיום 22.2.24 לרבות נספחיה מצ"ב ומסומן מע/11

העתק החלטת בית משפט קמא בעניין צו הביניים מיום 22.2.24 מצ"ב ומסומן מע/12

העתק בקשה לפרטים נוספים מטעם המערערים מיום 24.3.24 מצ"ב ומסומן מע/13

העתק מענה המשיבים לבקשה לפרטים נוספים מיום 7.5.24 מצ"ב ומסומן מע/14

העתק בקשה לצוות על מתן פרטים נוספים והשלמת טענות לאור הפרטים שנמסרו מיום 15.5.24 מצ"ב ומסומן מע/15

העתק תגובת המשיבים לבקשה לצוות על מסירת פרטים נוספים מיום 20.5.24 מצ"ב ומסומן מע/16

העתק החלטת בית משפט קמא בעניין מסירת פרטים נוספים מצ"ב ומסומן מע/17

העתק עיקרי טיעון מטעם המערערים לרבות נספחים מיום 21.5.24 מצ"ב ומסומן מע/18

העתק פרוטוקול הדיון בעתירה מיום 27.5.24 מצ"ב ומסומן מע/19

סוג ההליך : ערעור על פסק דינו של בית המשפט לעניינים מינהליים בעתירה בעניין "מינהל אוכלוסין, עובדים זרים ומסתננים" כאמור בפרט 12 לתוספת הראשונה לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, תש"ס-2000.

מועד מתן ההחלטה שעליה מוגש הערעור והמצאתה : 6.6.2024.

המותב המוסמך לדון בערעור : בית המשפט העליון, לפי סעיף 11 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, תש"ס-2000 ; במושב שלושה, לפי סעיף 26 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984.

סכום האגרה : 3,336 ₪ לפי פרט 27 לתוספת לתקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז-2007.

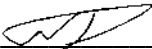
סכום הערובה : 10,000 ₪ לפי פרט 24 לתוספת השלישית לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018. יחד עם ערעור זה מוגשת בקשה לפטור מעירבון.

הליך נוסף : לא קיים הליך נוסף שהמערערים צד לו בקשר לאותה מסכת עובדתית.

ההדגשות בציטוטים בכתב הערעור הוספו ע"י הח"מ, אלא אם מצוין אחרת.

מירב בן-זאב, עו"ד

נטע מישלי, עו"ד

מיכל שוורץ, עו"ד

20.6.2024, יום הפליט

פתח דבר

1. ערעור זה עוסק בשינוי המדיניות שעליו החליט המשיב 1, ללא פרסום מלוא התשתית העובדתית שבבסיסו, לפיו תבוטל מדיניות אי ההרחקה שחלה על אזרחי אתיופיה השוהים בישראל (להלן: "ההחלטה"). מדיניות זו חלה ביחס לאזרחי אתיופיה ממוצא טיגרי החל מנובמבר 2021; ובאופן מוצהר ביחס לכלל אזרחי אתיופיה החל מיוני 2023 (בפועל, המשיבה 2 הודיעה על הפסקת הרחקות לאתיופיה עוד קודם לכן, במרץ 2022).
2. ההחלטה התקבלה בניגוד לקבוע במשפט המינהלי הישראלי בנוגע לסבירות ההחלטה המינהלית ושינוי מדיניות נהוגה, בניגוד להנחיית נציבות האו"ם לפליטים באשר לתנאים ולאופן שבהם ניתן להסיר הגנה זמנית ובניגוד לעמדתה הספציפית של הנציבות ביחס להחזרת אזרחי אתיופיה למדינתם. בנוסף, ההחלטה עומדת בניגוד למידע העולה משלל מקורות בינלאומיים מהימנים, לפיהם המצב באתיופיה מבחינה ביטחונית, פוליטית והומניטרית חמור ביותר, עד כדי סכנת חיים לתושבי אזורים נרחבים במדינה ואוכלוסיות שלמות בה, כך שהרחקת אזרחי אתיופיה למדינתם עולה כדי הפרת עקרון אי-ההחזרה שאליו מחויבת המדינה. יתרה מכך, **ההחלטה עומדת בניגוד מוחלט לתשתית העובדתית שעליה היא לכאורה התבססה** – סקירת יחידת הטיפול במבקשי מקלט במשיבה 2 (להלן: יחידת ה-RSD) בנוגע למצב באתיופיה, ועמדת המשיב 3. מהסקירה שערכה יחידת ה-RSD עולה שלא זו בלבד שהמצב באתיופיה לא השתפר ברמה שתאפשר חזרה בטוחה וסבירה של אתיופים למדינתם, אלא שבחלקים נרחבים של המדינה המצב הפוליטי, הביטחוני וההומניטרי נמצא במגמת החמרה. באשר למשיב 3, עמדתו שעליה לכאורה התבסס המשיב 1 היא אמנם שניתן לאפשר החזרת ארחים אתיופיים לאתיופיה, אך זאת רק "בכפוף לבדיקות פרטניות המאשרות כי לא נשקפת למוחזרים סכנה; וככל שהם מוחזרים לאזור ספציפי בתוך אתיופיה שאינו מקום מוצאם, לצד היעדר סכנת רדיפה באותו אזור, לכך שהאזור של חלופת המגורים המוצעת יעמוד בדרישות שנקבעו בבית המשפט העליון לעניין זה (בר"מ 5040/18, פסקאות 54-64)" (ההדגשה הוספה).
3. המערערים עתרו נגד ההחלטה וביקשו מבית המשפט הנכבד קמא לבטל אותה; להורות למשיבה 2 לאפשר לאזרחי אתיופיה להגיש בקשה למקלט, גם אם בקשה שהגישו בעבר נדחתה, ולפרסם באופן נגיש את האופן שבו ניתן להגיש בקשה כאמור; ולהורות למשיבים לפרסם באופן מיידי את התשתית העובדתית המלאה שעליה התבססה ההחלטה ולקבוע שבכל מקרה ביצוע ההחלטה יעוכב עד למסירת המידע ומתן אפשרות לביקורת ציבורית ושיפוטית עליה.
4. בפסק דין לקוני, שפרק הדיון וההכרעה בו מסתכם בכשני עמודים, בית המשפט קמא דחה את העתירה. לצד טעויות ואי דיוקים עובדתיים, פסק הדין מתעלם מטענות עיקריות שעמדו בבסיס העתירה, ולא מכריע בסוגיות שההכרעה בהן התבקשה מפורשות. בכך, לא זו בלבד שבית המשפט קמא הפר את חובת ההנמקה, אלא גם הפר את חובתו להפעיל ביקורת שיפוטית זהירה וקפדנית על ההחלטה – החלטה שיש לה השלכות גורליות על חייהם וחירותם של אזרחי אתיופיה שבישראל, בהם קשישים, נשים, קורבנות סחר, ילדים, בעלי מוגבלויות וחולים.
5. המשמעות האופרטיבית של פסק הדין היא שהחל מיום 10.7.24, אזרחי אתיופיה השוהים בישראל מכוח מדיניות אי ההרחקה יעמדו בפני הליכי אכיפה, מעצר וגירוש למדינה בה נשקפת סכנה ממשית לחייהם, לחירותם ולביטחונם.
6. בפתח הדברים המערערים יטענו כי אמת המידה השיפוטית בבחינת החלטות הנוגעות להפסקת הגנה

מפני הרחקה אינה אמת המידה המקובלת בדיני הגירה או משפט מינהלי "רגילים", בהם ניתן להסתפק בהחלטה מינהלית שעומדת במתחם הסבירות (וכאמור בהמשך, ההחלטה דן אף חורגת באופן קיצוני ממתחם זה). לאור הזכויות שבהן עסקינן והשלכות ההחלטה, על הביקורת השיפוטית להיות רחבה וקפדנית (השוו לעע"מ 4922/12 פלונים נ' משרד הפנים (7.7.13), פס' 31 לפסק דינו של כב' הש' דנציגר; עע"מ 1440/13 צ'ימה נ' משרד הפנים (7.8.13), פס' 23 ו-44 לפסק דינו של כב' הש' מלצר).

7. לאור האמור, ובהינתן שפסק הדין לא נומק כדבעי ומתעלם מסוגיות שהן מהותיות להכרעה, מתבקש כעת בית המשפט הנכבד להפעיל ביקורת שיפוטית זהירה וקפדנית, לקבל את הערעור ולהורות כמבוקש בפתחו.

הרקע לערעור

8. מפאת מגבלת העמודים, הרקע העובדתי לעתירה יתואר באופן לא ממצה, והמערערים יבקשו להפנות את בית המשפט הנכבד לפרק העובדתי שבעתירה (נספח מע/3, פס' 103-19). לרקע העובדתי לעתירה חשיבות מיוחדת לערעור שכן פגם מהותי בהחלטה, שזכה להתעלמות בפסק הדין, הוא העמימות המכוונת שבה נוקטים המשיבים 1 ו-2 (אותה הטיב להגדיר בית המשפט הנכבד כ"ערפל נורמטיבי" (ר' למשל עע"מ 8908/11 אספו נ' משרד הפנים (17.07.12) (להלן: עניין אספו)) בכל הנוגע למדיניותם ביחס לאנשים המוגנים זמנית מפני הרחקה. עמימות זו הגיעה לשיא בשלוש השנים האחרונות כאשר הדבר נגע לאזרחי אתיופיה, ובמיוחד במסגרת ההליך קמא, בו לפתע טענו המשיבים שכלל לא הוחלה מדיניות אי הרחקה ביחס לאזרחי אתיופיה (בניגוד לקביעות שיפוטיות חלוטות, לרבות של בימ"ש נכבד זה, והצהרות המשיבה 2 במספר הליכים), טענה שבית המשפט קמא קיבל, שלא בצדק. טעם נוסף לחשיבות הרקע העובדתי הוא הטעויות העובדתיות שבפסק הדין, הן כאמור בנוגע למדיניות המשיבים ביחס לאזרחי אתיופיה, הן בנוגע לתוכנה של החלטת המשיב 1. טעם שלישי לחשיבות הרקע העובדתי הוא ההשלכות הגורליות של ההליך דן על זכויות היסוד של אזרחי אתיופיה שבישראל והחובה להכריע בסוגיה בזירות ובקפדנות מירביות.

מדיניות המשיבים ביחס לאזרחי אתיופיה בעקבות הלחימה שמתחוללת בה מאז נובמבר 2020

9. בנובמבר 2020 פרצה במחוז טיגראי בצפון אתיופיה מלחמה בין הצבא הפדרלי לכוחות ממשלת טיגראי, שאליה הצטרפו כוחות זרים ומיליציות. הלחימה לוותה בהפרות חמורות של זכויות אדם ובהן פגיעה ללא הבחנה באזרחים; הוצאות להורג ללא משפט; עינויים; מעשי אונס, עבדות מין ופגיעות אחרות בנשים וילדים; עקירת אוכלוסיות; ביזה והרס רכוש ציבורי ופרטי. באוגוסט 2022 ההערכה הייתה שבין 385,000 ל-600,000 אזרחים מתו (לא כולל לוחמים), כשאוכלוסיית טיגראי כולה מונה כ-5.5 מיליון איש, מה שהופך אותה לאחת המלחמות הקטלניות ביותר במאה ה-21. במרץ 2023 מזכיר המדינה האמריקאי הכריז כי כל הצדדים לסכסוך בצפון אתיופיה ביצעו פשעי מלחמה, וכי כוחות הממשל האתיופי ובני בריתו אחראים לפשעים נגד האנושות, כולל רצח, אונס וצורות אחרות של אלימות מינית ורדיפה. רדיפת הטיגרים התפשטה ברחבי המדינה, והם התמודדו עם מעצר המוני ושרירותי ממושך במתקנים רשמיים ובלתי רשמיים שבהם נרצחו ועונו באכזריות; וסבלו מאפליה פורמלית שמנעה מהם גישה לשירותים בסיסיים וסיוע הומניטרי, והפרת זכויות נוספות.

10. על רקע זה, ובעקבות פניות המערערים אל המשיבה 2 בנושא, ביום 2.11.21 הודיעה האחרונה למערערים כי אזרחי אתיופיה ממוצא טיגרי שבקשותיהם למקלט נדחו בעבר אשר יגישו בקשה לפתיחת תיק המקלט שלהם בשל המצב השורר בחבל טיגראי, יקבלו רישיון לפי סעיף 2(א)(5) לחוק הכניסה לישראל "עד לסיום

הטיפול בפנייתם". בהמשך, בעקבות פניה נוספת של המערערים שפירטה בין היתר בעיות וחסמים למימוש המהלך של הגשת בקשת מקלט או בקשה לפתיחת תיק המקלט של אזרחי אתיופיה ממוצא טיגרי, מסרה המשיבה 2 כי אין בכוונתה לפתוח מחדש בקשות מקלט שנדחו בעבר, אלא רק לתת רישיון ישיבה לפי סעיף 2(א)(5) לחוק עבור "אלה שעניינם נבחן ונמצא כי הם משתייכים לחבל טיגראיי", וכי החלטה זו תיבחן מעת לעת.

11. הקורא את הפסקה האחרונה עשוי בשלב זה לתהות מהי אותה מדיניות שחלה לגבי אזרחי אתיופיה ממוצא טיגרי החל מנובמבר 2021. מהי המשמעות של הגשת בקשה לפתיחת תיק מקלט, אם המשיבים מודיעים מראש כי בקשות כאמור לא ייפתחו? ואם בקשות אלו לפתיחת תיקי מקלט כן נבחנות באופן פרטני (כפי שהמשיבים הצהירו בהמשך, במסגרת העתירה), על פי אלו קריטריונים הן נבחנות, באיזו פרוצדורה, ועל ידי איזה גורם? תשובות אלו, למרות חיוניותן להבהרת המחלוקת ולהכרעה בעתירה, לא קיבלו מענה במסגרת ההליך. נציין בהקשר זה שנהלי המשיבה 2 ובפרט "נוהל הטיפול במבקשי מקלט מדיני בישראל" (מס' נוהל 5.2.0012, תאריך עדכון 21.3.2022) נעדרים התייחסות לאפשרות להגיש בקשה לפתיחת תיק מקלט שנסגר.

12. בינתיים, חוסר היציבות באתיופיה התפשט בחלקים נרחבים במדינה. לכן, בחודש מרץ 2022 פירסמה נציבות האו"ם לפליטים (להלן גם: הנציבות) קריאה לכל המדינות לאפשר לאזרחים שבורחים מאתיופיה גישה לשטחן, ולהבטיח כיבוד של עיקרון אי-החזרה לגביהם. הנציבות ציינה שאדם שברח מכל אחד מהסכסוכים באתיופיה עשוי לעמוד בקריטריונים לקבלת מעמד פליט, וקראה למדינות, כסטנדרט מינימלי, לא לבצע החזרות כפוויות לאתיופיה של אנשים שמוצאם בכל אחד מהאזורים שהושפעו מפעולה צבאית או עקירה בעקבותיה, או נותרו לא יציבים כתוצאה מאלו, עד לשיפור משמעותי במצב הביטחון, שלטון החוק וזכויות האדם באתיופיה, אשר יאפשר חזרה בטוחה ומכובדת של מי שנקבע לגביו שאינו זקוק להגנה בינלאומית. הנציבות הוסיפה שבנסיבות הקיימות, היא אינה רואה לנכון שמדינות ימנעו מאנשים הגנה בינלאומית בנימוק של קיומה של חלופת מגורים פנימית. **עמדה זו של הנציבות עודנה בתוקף.**

13. בשל המצב באתיופיה, ב-21.10.22 החליטה ממשלת ארה"ב להחיל על אזרחי אתיופיה ומחוסרי אזרחות שהתגוררו לאחרונה באתיופיה הגנה זמנית (Temporary Protected Status) – המאפשרת שהות ועבודה בארה"ב. תוקף המדיניות נקבע למשך התקופה המקסימלית שהחוק הפדרלי מאפשר – 18 חודשים, עד ליום 12.6.24. יצוין שב-15.4.24 ממשלת ארה"ב הודיעה על הארכת ההגנה הזמנית ב-18 חודשים נוספים, עד ליום 12.12.25. בהחלטה נקבע כי על בסיס סקירה מקיפה ועדכנית של המצב באתיופיה, בשל העימות המזוין המתמשך והתנאים החריגים במדינה, החזרת אזרחי אתיופיה למדינה תהווה איום רציני על ביטחונם האישי, ושלא ניתן לחזור בשלום לאתיופיה.

14. למרות מודעותם להידרדרות המצב באתיופיה, המשיבים נמנעו מלהודיע על מדיניות סדורה ביחס לאזרחי אתיופיה שבישראל. עם זאת, במסגרת דיון בתיק משמורת (מעצר הגירתי) פרטני, המשיבה 2 הודיעה כבר במרץ 2022 שלאור המלחמה באתיופיה אין צפי להרחקת מוחזקים במשמורת למדינה (תיק 9162812). לצד זאת, למרות הנחיית הנציבות שלעיל, החליטה המשיבה 2 דווקא להפסיק לבחון בקשות מקלט של אתיופים, ואף לא אפשרה לאלו שאינם ממוצא טיגרי להגיש בקשה לפתיחת תיק המקלט שלהם.

15. על רקע זה, במסגרת דיון בערעור של אזרחי אתיופיה בעניין סירוב המשיבה לפתוח את בקשת המקלט שלהם למרות שינוי הנסיבות במדינתם (עמ"נ 1003-10-22 ווקגרה נ' משרד הפנים (להלן: עניין ווקגרה)),

ביום 11.12.22 הציע בית המשפט המחוזי למשיבה 2 להודיע אם בכוונתה לכתוב חוות דעת או עמדה סדורה לגבי הרחקת אתיופים למדינתם, **לאור ההגנה הזמנית שהחיל הממשל האמריקאי ועמדת הנציבות.**

16. בהתייחסות שהמשיבה 2 הגישה ביום 13.6.23, היא הודיעה ש"קיים חוסר יציבות באתיופיה" וכי נכון לאותה עת "לא ניתן לשלול פוטנציאל לסכנה מוגברת לכלל השבים לאתיופיה" (גם מי שאינו מחבל טיגריי) בהתאם להתרחשויות בשטח, אף שלא ניתן לקבוע קיומה של סכנה מיידית כללית לאתיופים השבים לארצם". לאור זאת, הודיעה כי עד לקבלת עמדה נוספת ממשרד החוץ תיוותר על כנה מדיניותה בכל הנוגע למבקשי מקלט מטיגראי, אך לא תורחב ביחס לכלל מבקשי המקלט מאתיופיה, **ואילו ביחס לכלל אזרחי אתיופיה לא יינקטו הליכי הרחקה לכל הפחות "עד להשלמת התמונה כאמור".**

17. ביום 23.8.23 ניתן פסק הדין בעניין **ווקגרה**, אשר קיים דיון מקיף במצב המדרדר באתיופיה, במדיניות משרד הפנים ביחס לאזרחי מדינה זו, ובזכויות שיש להקנות להם בהינתן שחלה לגביהם מדיניות אי הרחקה. בית המשפט קבע כי "**המציאות המתוארת בדו"ח נציבות האו"ם לפליטים ובהודעת מחלקת המדינה מארה"ב, היא מציאות קיצונית המהווה סיכון ממשי לחיי אדם בכלל, ולחיי ילדים בפרט, כפי שאף ציין משרד החוץ. במצב דברים זה מוגנים אזרחי אתיופיה מהחזרה לארצם מכוח עקרון אי ההחזרה באמנת הפליטים**". עוד נקבע בפסק הדין כי לאור מחויבויותיה של מדינת ישראל לאמנת הפליטים, ובנסיבות שבהן היא אינה דנה בבקשות מקלט של אזרחי אתיופיה ואף לא מאפשרת פתיחה מחודשת של בקשות מקלט למרות שינוי הנסיבות במדינה, **ומחילה לגביהם בפועל מדיניות אי-הרחקה** – על המשיבה 2 לקבוע קטגורית כי כלל אזרחי אתיופיה יהיו זכאים לרישיון ישיבה זמני כאילו הגישו בקשות מקלט הממתינות להכרעה, או לאפשר להם לקבל את הזכויות המנויות באמנת הפליטים בדרך אחרת. במאמר מוסגר יצוין שהמשיבה 2 הפרה את פסק הדין, והמשיכה למנוע מאזרחי אתיופיה אפשרות להתפרנס ולהתקיים בכבוד, זאת על אף שלא ביקשה רשות לערער על פסק הדין והקביעות בו.

18. גם בפני ערכאות אחרות המשיבה 2 הצהירה על מדיניות אי הרחקה. כך, בהליך בפני בית הדין לעררים שבו ביקשה אזרחית אתיופיה כי יינתן צו ביניים שיורה למשיבה לתת לה רישיון לאור מדיניות אי ההרחקה, הודיעה המשיבה 2 כי "כפי שהודיעה [בעניין **ווקגרה**], בעת הזו חלה מדיניות אי הרחקה של אזרחי אתיופיה" (ערר 1269/15, ההדגשה במקור). גם בפני בית משפט הנכבד הצהירו המשיבים על מדיניות אי ההרחקה, כפי שעולה מהחלטתו מיום 2.8.23 בבר"מ 1175/22 **וולדג'ורגיס נ' משרד הפנים**, בה קבעה כב' השופטת ברק-ארז: "בשלב זה, **נוכח מדיניות אי-הרחקה הקיימת ביחס לאזרחי אתיופיה**, [...] לעת עתה, המבקשת יכולה להמשיך ולשהות בישראל לצד בנה [...]. ככל שבעתיד מדיניות זו תשתנה, הדעת נותנת כי המבקשת תוכל לשוב ולהגיש בקשה חדשה [...]" . כך גם עולה מהחלטת כב' השופטת ברק-ארז בבר"מ 2060/23 **פלוני נ' רשות האוכלוסין וההגירה** (15.10.23): "עוד אני מייחסת משקל להצהרתה של המדינה בדבר מדיניות אי-הרחקה הקיימת ביחס לאזרחי אתיופיה, שמשמעותה המעשית היא שהמשפחה כולה תוכל להוסיף ולשהות בישראל".

19. כמו כן, בעקבות פסק הדין בעניין **ווקגרה**, ביה"ד לעררים קבע כי על המשיבה 2 להנפיק לאזרחית אתיופיה רישיון ישיבה בהתאם לקבוע בפסק הדין (כלומר, רישיון שיאפשר את העסקתה), החלטה שגם עליה המשיבה 2 לא ערערה (ערר 3391-23, החלטה מיום 1.11.23).

המצב הנוכחי באתיופיה

20. כמפורט בעתירה, המצב באתיופיה נותר חמור ביותר. 10% מאוכלוסיית טיגראי נהרגו או נרצחו

במלחמה, וממשיכים להתקבל דיווחים על גירוש כפוי, רעב (Famine), אונס שיטתי, החזקת אנשים לצרכי עבדות מין ותקיפות של מיליציות חמושות, כולל כוחות אריתריאים בטיגראי. גם ממחוזות אחרים מדווח על הפרת זכויות האדם שעולה כדי פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות, בהם מתקפות של מיליציות ושל כוחות ממשלתיים. כל אלו ללא שמתאפשרת כניסה של פעילות הומניטרית לכלל האיזורים, לצד התקפות והרג של עובדים הומניטריים. בדוח שפירסמה ועדת מומחים לזכויות אדם שמונתה ע"י מועצת זכויות האדם של האו"ם (ICHR), היא קבעה שכמעט כל גורמי הסיכון לכך שיבוצעו באתיופיה רצח עם, פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה עתידיים עדיין מתקיימים. הדוח פורסם חודש לפני שנכתבה סקירת יחידת ה-RSD שעליה התבססה ההחלטה, אך ללא הסבר הוא לא מוזכר בה.

החלטת המשיב 1 שנגדה הוגשה העתירה

21. למרות שמצב זכויות האדם באתיופיה נותר חמור ביותר, ובחלק משטחה המצב הבטחוני אף הדרדר, ולמרות שעמדת ממשלת ארה"ב ועמדת הנציבות לא השתנו, ביום 8.1.2024 החליט המשיב 1 כי ניתן להרחיק את אזרחי אתיופיה, לרבות אלו שמחבל טיגראי, למדינתם; וכי אלו מהם שלא "יעזבו מרצון" תוך חודש יינקטו נגדם פעולות אכיפה. ההחלטה לא החריגה את הטיגראים שהגישו בקשה לפתיחת בקשותיהם למקלט בהתאם להודעת המשיבה 2 מנובמבר 2021, והדברים באו לידי ביטוי בפועל כאשר המשיבה 2 חדלה מלחדש את רישיונותיהם עם פרסום ההחלטה. בניגוד לכתוב בפס' 23 לפסק הדין, ההחלטה לא כללה הודעה בדבר נכונות לבחינת בקשות מקלט של אזרחי אתיופיה שבקשות שהגישו בעבר נדחו, ובוודאי שלא כללה הבהרה כיצד ניתן להגיש בקשות כאמור או בקשות לאי הרחקה.

עיקרי ההליך בבית המשפט קמא

22. לאחר מיצוי הליכים, במסגרתו אמנם הועברה לידי העותרים חלק מהתשתית העובדתית שנטען שעמדה בבסיס ההחלטה, אך מרבית טענותיהם נדחו, ביום 5.2.24 הוגשה העתירה, ואיתה בקשה לצו ארעי ולצו ביניים שהתקבלה חלקית (החלטות מימים 5.2.24, 14.2.24 ו-18.2.24). לעתירה צורפו, לצד סקירה מפורטת של המצב באתיופיה ושל קביעות הקהילה הבינלאומית, בהן ועדת מומחים עצמאית של האו"ם, נציבות האו"ם לפליטים וממשלת ארה"ב בעניין זה, שתי חוות דעת של מומחים בינלאומיים בתחום.

23. ביום 22.2.24 הגישו המשיבים תגובה לבקשה לצו הביניים, אותה בהמשך ביקשו לראות ככתב תשובה (הודעה מיום 18.3.24). לכתב התשובה צורפה התייחסות המשיב 3 שעליה לכאורה התבססה החלטת המשיב 1, אך ללא חוות הדעת של גורמי המקצוע שעליהם התבססה, וכאשר חלקים נרחבים מהמסמך מצונזרים (בנימוק כללי ביותר לפיו "חלקים מחוות הדעת של משרד החוץ חסויים בין היתר מטעמים של חשש לפגיעה ביחסי החוץ של מדינת ישראל").

24. מכתב התשובה והתייחסות המשיב 3 שצורפה לו עלה שגם המשיב 3 מודע לכך שהחלטת המשיב 1 כפי שהיא תסכן את המדינה בהפרת עיקרון אי ההחזרה, ולכן עמדת המשיב 3 שהובאה בפני המשיב 1 היא ש"ניתן לאפשר החזרת נתינים אתיופיים לאתיופיה, בכפוף לבדיקות פרטניות המאשרות כי לא נשקפת למוחזרים סכנה; וככל שהם מוחזרים לאזור ספציפי בתוך אתיופיה שאינו מקום מוצאם, לצד היעדר סכנת רדיפה באותו אזור, לכך שהאזור של חלופת המגורים המוצעת יעמוד בדרישות שנקבעו בבית המשפט העליון לעניין זה (בר"מ 5040/18, פסקאות 64-54), דהיינו שהאזור נגיש מבחינה חוקית ומעשית לאדם והוא מסוגל לחיות שם חיים סבירים ונוחים באופן יחסי מבלי שמוטל עליו נטל בלתי סביר, או שהמעבר יותיר אותו "בודד" לחלוטין, באופן שיוביל אותו לשוב לאזור שבו הוא מצוי בסכנה" (פס' 20.ו. לכתב התשובה). תנאי זה לא קיבל ביטוי בהחלטת המשיב 1, ללא נימוק.

25. ביום 4.3.24, בהסכמת הצדדים, אוחד הדיון בעת"מ 12203-02-24 יחד עם עתירת המערערים.
26. ביום 15.5.24 הגישו המערערים בקשה מפורטת ומנומקת לצוות על מתן פרטים נוספים והשלמת טענות לעתירה לאור הפרטים שנמסרו, לפי סעיפים 11(ד) ו-11(ו) לתקנות בתי המשפט לעניינים מינהליים (סדרי דין), התשס"א-2000, בהתאמה. המשיבים הגישו את תגובתם לבקשה ביום 20.5.24, ובאותו היום ניתנה החלטת בית המשפט קמא כי "בכך מוצה נושא הפרטים הנוספים", ללא נימוק או החלטה לגופה של הבקשה, ותוך התעלמות מהטענות שהועלו בה.
27. ביום 27.5.24 התקיים דיון בעתירה. בהסכמת המערערים בית המשפט קמא עיין במעמד צד אחד בהתייחסות המשיב 3, ומסר למערערים פראפראזה מצומצמת ביותר.

פסק הדין מושא הערעור

28. ביום 6.6.24 ניתן פסק הדין בעתירה. תחילה נקבע כי "מעולם לא נקבעה" מדיניות אי הרחקה ביחס לאזרחי אתיופיה. שנית נקבע כי גם הייתה מדיניות אי הרחקה, הבסיס לטענת העותרים לביטול החלטת המשיב 1 נשמט משום ש"החלטת שר הפנים כללה גם הודעה בדבר נכונות לבחינת בקשות מקלט פרטניות, לרבות של מי מבין אזרחי אתיופיה שבקשות מקלט שהגישו בעבר נדחו" (אף שהודעה כאמור כלל לא נכללה בהחלטת המשיב 1). בהקשר זה הפנה ביהמ"ש קמא לפסק הדין בעת"מ 53765-03-12 א.ס.ף נ' שר הפנים (07.06.12) (להלן: עניין א.ס.ף), שעסק בגירוש לדרום סודן שתוצאותיו הובילו לאסון, כאשר רבים מבין המגורשים מישראל מצאו את מותם או נאלצו לברוח למדינות שכנות (ר' [דו"ח משותף של המוקד לפליטים ולמהגרים ו-ARDC "אל תשלחו אותנו חזרה, כדי שנהפוך שוב לפליטים" \(דצמבר 2012\)](#) [וכן כתבה בנושא מיום 2.3.17 \(זמינה בקישור <https://www.haaretz.co.il/news/world/africa/1.3900857>\)](#). עוד נקבע שהחלטת המשיב מבוססת על חוות דעת הגורמים המקצועיים ביחידת ה-RSD ובמשיב 3. בהקשר זה ציין בית המשפט כי לא מצא פגם בחוות דעת המשיבים, אותן מצא מקיפות ומפורטות, ולכן נטייתו להתערב במסקנותיהן היא מצומצמת ומוגבלת; וכי "בהליך מינהלי אין מקום להידרש אל חוות דעת מומחים מטעם העותרים". לסיכום נקבע שלא נמצא פגם בשיקול דעת המשיב 1 המצדיק את ביטול החלטתו, וביהמ"ש הוסיף שזאת "בייחוד בהינתן העובדה שעומדת לאזרחי אתיופיה שהחלטה נוגעת אליהם, אפשרות להביא את עניינם לבחינה פרטנית בהתאם לדיון, לאמנת הפליטים ולנוהל המתאים". כדי לאפשר תקופת התארגנות, בית המשפט הותיר את הסעד הזמני על כנו עד ליום 10.7.24.

טעמי הערעור

- שגה בית המשפט קמא כשלא קבע שהחלטה מפרה את עיקרון אי ההחזרה (ואף לא בחן טענה זו לגופה)**
29. ביהמ"ש קמא קבע שכלל לא הייתה מדיניות אי הרחקה ביחס לאזרחי אתיופיה. מדובר בקביעה שגויה, עובדתית ומשפטית, ונתייחס לכך בהמשך. עם זאת, גם אם ייקבע שלא הייתה החלטה על מדיניות אי הרחקה, לא היה בכך כדי לפטור את בית המשפט קמא מהצורך לבחון את טענתם העיקרית של המערערים, והיא שהחלטה מפרה את עיקרון אי ההחזרה, וזאת באופן זהיר וקפדני כמתחייב בהחלטות מסוג זה, שהרי גם החלטה שלא להחליט היא החלטה. בית המשפט קמא התעלם מטענה זו, ובנימוקיו הסתפק בלבחון את הליך קבלת ההחלטה ואת סבירותה רק מבחינה פרוצדורלית, מבלי לבחון אותה מהותית וזאת על אף שמשעסקין בדיני פליטים, על בית המשפט קמא היה לנקוט בפרשנות הדין ומהותו.
30. המערערים סקרו בעתירתם בפירוט את המצב באתיופיה ואת קביעות הקהילה הבינלאומית, וצירפו חוות

דעת של מומחים בינלאומיים. אלה, **וסקירת גורמי המקצוע במשיבה 2** (יחידת ה-RSD) מלמדים שלא זו בלבד שהמצב שגרם לעקירה ולהחלת מדיניות אי ההרחקה (או הימנעות מהרחקה באופן זמני ועד החלטה אחרת, ככל שלא מדובר באותו הדבר) לא הסתיים, אלא שבאיזורים נרחבים במדינה הוא אף החמיר; ומכל מקום – קיימות אינדיקציות ברורות לכך שהמשבר הביטחוני, הפוליטי וההומניטרי במדינה רחוק מלהסתיים. כל אלה מלמדים שהרחקת אזרחי אתיופיה למדינתם תעמיד את חייהם ואת חירותם בסכנה ותפר את עיקרון אי-ההחזרה (בג"ץ 5190/94 אל טאיי ואח' נ' שר הפנים, מט(3) 843 (1995), פס' 7 לפסק דינו של הנשיא ברק).

31. בהתחשב במידע שהוצג לבית המשפט בנוגע למצב באתיופיה, ובפרט בהינתן עמדתם של גורמי המקצוע של המשיבים, היה עליו לכלל הפחות לדון ולהכריע בשאלה אם ההחלטה מפרה את עיקרון אי ההחזרה. בית המשפט פטר את עצמו מלבחון את הטענה לגופה, בנימוק כללי שחוות הדעת של גורמי המקצוע הן יסודיות ומקיפות. אך הוא לא פירט מה בחוות דעת אלו שיכנע אותו שגירוש אנשים וילדים למקום שוועדת מומחים עצמאית של האו"ם קבעה שכמעט כל גורמי הסיכון לכך שיבוצעו בו רצח עם, פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה עתידיים עדיין מתקיימים, עומד בתנאי עיקרון אי ההחזרה ולמעשה נמנע מכל דיון משפטי לגופו ומהותו של עניין.

שגה בית המשפט קמא בכך שקבע שעומדת לאזרחי אתיופיה אפשרות להביא את עניינם לבחינה פרטנית

32. בית המשפט קבע כי לא נפל פגם בהחלטה "בייחוד בהינתן העובדה שעומדת לאזרחי אתיופיה שהחלטה נוגעת אליהם, אפשרות להביא את עניינם לבחינה פרטנית". אלא שעבור אנשים שנסקפת להם סכנה לחיים או לחירות שהיא לא רדיפה כהגדרתה באמנת הפליטים, אפשרות כזו כלל לא קיימת. החלטת המשיב, וכעת גם פסק הדין, מותירה אנשים אלו ללא אפיק שבו יוכלו לפרוס את טענותיהם.

33. ביטולה של ההגנה הזמנית אינו פוטר את המשיבים מחובתם לבחון את תחולת עיקרון אי ההחזרה באשר לכל אדם ולכל משפחה, על פי נסיבותיהם הפרטניות. הצורך במנגנון לבחינת טענות פרטניות לאי-הרחקה הוכר בפסיקה (עת"מ 47692-07-11 גוסף נ' משרד הפנים (26.9.11), פס' 8), ועל ידי הוועדה האקזקטיבית של נציבות האו"ם לפליטים (EXCOM), שבה ישראל חברה: [Executive Committee of the High Commissioner's Programme, General Conclusion on International Protection No. 74 \(XLV\) - 1994, 7 October 1994, No. 74 \(XLV\), para. \(l\); Executive Committee of the High Commissioner's Programme, Conclusion on the Provision of International Protection Including Through Complementary Forms of Protection No. 103 \(LVI\) - 2005, 7 October 2005, No. 103 \(LVI\), para. \(i\)](#). כאמור, הוא גם מצוין מפורשות בעמדת גורמי המקצוע במשיב 3 לפיה ניתן לאפשר החזרות לאתיופיה **אך ורק בכפוף לבדיקות פרטניות המאשרות כי לא נשקפת למוחזרים סכנה**, וככל שהם מוחזרים לאזור ספציפי בתוך אתיופיה שאינו מקום מוצאם, לצד היעדר סכנת רדיפה באותו אזור, לכך שהאזור של חלופת המגורים המוצעת יעמוד בדרישות שקבעו בפסיקת בית המשפט הנכבד לעניין זה.

34. אלא שמנגנון **העלאת טענות לפי עיקרון אי ההחזרה כלל לא קיים**, ואופן הגשתן ובחינתן (מהותית ופרוצדורלית) של טענות אלו לא מוסדר בהנחיות. יודגש כי הנתב של הגשת בקשת מקלט או בקשה לפתיחת תיק המקלט לא מספק מענה לחובה לבחון טענות לסכנה לחיים או לחירות שאינן רדיפה בגין אחת מ-5 העילות המצומצמות שמוגדרות באמנת הפליטים והדברים אף נכתבו במפורש על ידי מנהל יחידת הטיפול במבקשי מקלט במכתבו מיום 12.2.24 שצורף כנספח 7 לכתב התשובה לעתירה (נספח

מע/11). מעבר להיעדר אפשרות פרקטית לבקש מיחידת ה-RSD לבחון טענות אי החזרה, גם מבחינה משפטית קבעה המשיבה 2 כי תדחה בקשות לאי החזרה על הסף ולא תדון בהן.

35. סעיפים 44. ו-44. לנוהל הטיפול במבקשי מקלט של המשיבה 2, שעניינם עילות לדחיית בקשה על הסף, קובעים כך:

"ג. היה ומצא עובד היחידה שעבר הכשרת RSD על יסוד הריאיון, כי הטענות והעובדות העומדות בבסיס הבקשה, גם אם יוכחו כולן, אינן מגבשות אף לא אחד מהיסודות הקבועים באמנת הפליטים, יעביר את החומר בעניינו של המבקש לראש צוות אשר עבר הכשרת RSD, לאישור דחיית הבקשה על הסף.

ד. החלטה מנומקת ומפורטת ככל שניתן, הדוחה על הסף את הבקשה למקלט מדיני תימסר למבקש כאמור בסעיף 8 להלן, וניתן יהיה להרחיקו מישראל".

36. כמתחייב מעיקרון אי החזרה, אי זכאות למעמד פליט "אין משמעה בהכרח שלילת ההגנה שמוענקת [למבקש] והרחקתו מישראל. ההגנה שמקנה אמנת הפליטים איננה ההגנה היחידה מפני הרחקה למדינת המוצא, שכן מכוח העיקרון הכללי של Non-Refoulement, מדינת ישראל איננה מרחיקה אדם למקום שבו נשקפת סכנה לחייו או לחירותו" (עניין אספו, פס' 19).

37. לאורך ההתדיינות בעתירה, המשיבים 1 ו-2 לא הבהירו אם הם מקבלים את עמדת המשיב 3, ואם כן, כיצד בכוונתם ליישמה. בפניות המערערים אל המשיבים עובר להגשת העתירה, הם עמדו על החובה לבחון באופן פרטני טענות אי החזרה, וביקשו לדעת כיצד ייבחנו טענותיהם של מבקשי הגנה כאמור. **בתשובה שקיבלו ממנהל יחידת ה-RSD שהמשיבים צירסו לכתב התשובה נמסר כי היחידה רק בוחנת אם הטענות שמועלות בפניה נופלות בגדר עילות אמנת הפליטים (כלומר, לא בוחנת טענות אי-החזרה אחרות).** לאחר שנחשפה בפני המערערים עמדתו של המשיב 3 לפיה ניתן לאפשר החזרות לאתיופיה רק בכפוף לבדיקות פרטניות המאשרות כי לא נשקפת למוחזרים סכנה, ולגבי האופן שבו יש לבחון חלופת מגורים פנימית, ולאור הסתירה בינה לבין החלטת המשיב 1, פנו המערערים אל המשיבים בבקשה לפרטים נוספים. בין היתר, התבקשה הבהרה אם המשיב 1 מקבל את עמדת המשיב 3, ואם כן – באיזה אופן בכוונתו ליישמה. בתשובת המשיבים לבקשה הם התעלמו מהשאלות, ורק חזרו על כך שבקשות מקלט ייבחנו לפי נוהל הטיפול במבקשי מקלט. במסגרת הדיון בעתירה, ב"כ המשיבים טענה שכל אזרח אתיופי שיש בפיו טענה פרטנית לסכנה לחיים או לחירות רשאי לפנות אל "פניות הציבור" של יחידת ה-RSD, אך הפנתה לתשובת מנהל היחידה שהוזכרה לעיל, שכאמור התייחסה רק לבקשות מקלט לפי אמנת הפליטים.

38. פסק הדין מתעלם מטענות המערערים בעתירה ובדיון כי לא קיים כל מנגנון או נוהל לבחינת טענות אי החזרה, ומכך שהחלטת המשיב 1 עומדת בניגוד לעמדת המשיב 3 שעליה לכאורה התבסס.

שגה בית המשפט קמא בקביעה שלא נפלו פגמים בהליך קבלת ההחלטה

39. המערערים תיארו בעתירה מספר פגמים בהליך קבלת ההחלטה. בתי המשפט התעלם מטענות אלו, ללא הנמקה, ובכך שגה.

40. ראשית, בניגוד לקביעת בית המשפט, ההחלטה אינה מושתת על עמדת גורמי המקצוע במשיבים. על כך שההחלטה עומדת בניגוד לעמדת המשיב 3 עמדנו לעיל. גם סקירת יחידת ה-RSD מתארת מגמת החמרה בחלקים נרחבים של המדינה, ובוודאי שלא מתארת שיפור שיאפשר חזרה בטוחה וסבירה אליה.

41. הסקירה מתארת את הלחימה המתמשכת בין הצבא הלאומי למיליציות החמושות במדינה, ושראש המודיעין של אתיופיה הודה שהממשלה איבדה שליטה באזורים מסוימים במדינה. באמהרה, הסקירה מתארת מצב מסוכן שנמצא במגמת הדרדרות, ומפרטת שמאז פרוץ הלחימה באיזור באפריל 2023 "נוצרה דינמיקה ביטחונית מדאיגה עם לחימה מתמשכת [...]". המצב מתדרדר בהדרגה למצב מורכב מאוד המוביל למספר מקרי מוות של אזרחים, פציעות, עקירות ואתגרים וצרכים הומניטריים מורכבים עבור אלפי אנשים ברחבי האיזור. לחימה מתמשכת מבודדת וחטיפות בחלקים שונים של האיזור הפריעו לגישה הומניטארית לקהילות מושפעות ולעקורים. העימותים החמושים נמצאים בעקומה הולכת וגוברת במיוחד מאז תחילת אוגוסט 2023 כאשר מיליציות הסתננו לערים [...] המצב הביטחוני צפוי להישאר הפכפך באזור אמהרה עקב פעולות צבאיות מתמשכות וכישלון בהסכם השלום".

42. גם באורמיה על פי הסקירה קיימת סכנה ממשית לחיים, לביטחון האישי ולחירות בשל מיליציות ששולטות בשטחים גדולים באיזור ונמצאות במגמת התרחבות: "יחד עם אלימות אתנית, עימותים קהילתיים ואלימות פוליטית, האיזור הגיע לשיא של כל הזמנים בנובמבר 2022. [...] מפקדי אגף המבצעים המזוינים [...] [מקיימים מאז 2019] מרד אנטי-ממשלתי. [בשנים האחרונות] הקבוצה גדלה באופן אקספוננציאלי וכעת היא שולטת בשטחים גדולים במקומות כפריים ברחבי האיזור. [...] דיווחים על המשך אלימות, עקירה וחוסר ביטחון מצביעים על כך כי יידרשו מאמצים צבאיים מוגברים כדי להשיג שליטה מלאה על אזור ולעקור מן השורש את המרד בראשות [המיליציות, אשר] הובילו לחץ חמור על אוכלוסיות מקומיות באורמיה ובצעו ככל הנראה טבח בבני האמהרה המתגוררים באזור זה".

43. בנוסף, הסקירה מביאה את עמדת נציבות האו"ם לפליטים שעודנה בתוקף, ובה היא קוראת למדינות, לכל הפחות, לא לבצע החזרות כפויות לאתיופיה של אנשים שמוצאם בכל אחד מהאזורים שהושפעו מפעולה צבאית ו/או עקירה בעקבותיה, או נותרו לא יציבים כתוצאה מאלו, עד לשיפור משמעותי במצב הביטחון, שלטון החוק וזכויות האדם באתיופיה. הסקירה מציינת מפורשות שלעמדת הנציבות אין זה נכון למנוע מאנשים מאתיופיה הגנה בינלאומית על בסיס חלופת מגורים פנימית. המשיב 1 התעלם מנתון קריטי זה.

44. אם כן, אין קשר בין עמדות גורמי המקצוע לבין מסקנת המשיב 1, והאחרונה התקבלה, עינינו הרואות, בניגוד לאמור בהן ותוך התעלמות מנתונים קריטיים להחלטה. לאור ממצאים אלו, כלל לא ברור כיצד הגיע בית המשפט קמא למסקנה שהחלטת המשיב 1 נתמכת בתשתית עובדתית, ומדוע בחר להתעלם מהפערים המהותיים בין עמדות גורמי המקצוע להחלטה, ומטענות המערערים בעניין זה.

45. שנית, ההחלטה מתעלמת משיקולים ענייניים. שיקול משמעותי ראשון שההחלטה התעלמה ממנו היא עמדת הנציבות כאמור מעלה. בית המשפט הנכבד עמד לא אחת על מעמדה הייחודי של הנציבות כמקור פרשני מנחה לאמנת הפליטים (עע"מ 8675/11 טדסה נגד יח' הטיפול במבקשי מקלט (14.5.12); עע"מ 8870/11 גונזלס נ' משרד הפנים (25.4.13); בר"מ 5040/18 פלונית נ' משרד הפנים (09.02.20)). גם בעניין א.ס.ף, שעסק בהסרת ההגנה הזמנית מעל "אזרחי" דרום סודן ושאליו הפנה בית המשפט קמא, ניתן משקל מיוחד לעמדת הנציבות בנושא (שם), להבדיל מכאן, הנציבות לא הביעה התנגדות להפסקת ההגנה הקולקטיבית ולהרחקה לדרום סודן). אלא שכאן, ההחלטה עומדת בניגוד מוחלט לעמדת הנציבות, והמשיב 1, כמו גם בית המשפט קמא, לא נתנו לכך כל משקל, מבלי לנמק זאת.

46. שיקול שני שהחלטה התעלמה ממנו הוא קביעות ממשלת ארה"ב ביחס למצב באתיופיה, והעובדה שמדיניות ההגנה הזמנית שהחילה על אזרחי אתיופיה עודנה בתוקף (וכאמור, בינתיים הוארכה ב-18 חודשים נוספים). נבהיר, כפי שהובהר בפני בית המשפט קמא, שטענת המערערים אינה שמדיניות או עמדת ארה"ב מחייבת את ישראל. **אך מרגע שמדיניות ממשלת ארה"ב עמדה בבסיס החלטה להחיל מדיניות אי הרחקה** (ר' פסי' 10 לפסק הדין בעניין ווקגרה ונספח 13 לעתירה), היה על המשיב לשקול אותה ולכלל הפחות להתייחס אליה בהחלטתו להפסיק את המדיניות. שוב, המשיב 1 ובית המשפט קמא לא נתנו לשיקול כל משקל, ללא הנמקה.

47. שיקול שלישי שהמשיב 1 לא נתן לו כל משקל, והחשוב ביותר, הוא שלומם וביטחונם של האנשים שאותם הוא עתיד לגרש. זהו אינו פגם של מה בכך. מדובר בזכויות היסוד לכבוד ולחיים, והתעלמותו מהן יורדת לשורש סמכותו של המשיב 1, מפריכה את חזקת התקינות שככלל הוא נהנה ממנה, מוציאה את החלטה ממתחם הסבירות ומחייבת את ביטולה.

48. הדברים אמורים ביתר שאת עת מדובר בשינויה של החלטה מינהלית, כאשר מנגד עומדים אינטרסים של הגנה על זכויות שהוקנו לפרט והיעדר שרירותיות (זמיר **הסמכות המינהלית**, כרך ב' עמ' 1375). אמנם, שינוי מהותי בנסיבות הפנימיות של החלטה (כלומר, נסיבות הנוגעות באופן ישיר להחלטה, כגון המצב באתיופיה) עשוי להצדיק שינויה או ביטולה, כמו גם שינוי מהותי בנסיבות החיצוניות לה. עם זאת, כאשר אין שינוי בנסיבות העובדתיות, כפי שהראנו, שינוי החלטה המינהלית צריך להיעשות בזהירות ובאיפוק רבים (שם, עמ' 1339). גם כאשר הנסיבות מצדיקות שינוי החלטה, וכאמור אין זה המצב בענייננו, אין בכך כדי להצדיק **כל** שינוי, אלא השינוי חייב להיעשות במידה הראויה. זהו ביטוי לעקרון המידתיות.

49. פסק הדין הסתפק בבחינה פרוצדורלית של הליך קבלת החלטה, וכלל לא בחן אם המשיב 1 שקל את כל השיקולים הרלוונטיים או האם הוא איזן ביניהם כראוי, בחינה הכרחית להכרעה בשאלת סבירות החלטה שנדרש להכריע בה (בג"ץ 389/80 **דפי זהב בע"מ נ' רשות השידור** (10.11.80)).

שגה בית המשפט קמא בכך שהתעלם מהסקירה העובדתית ומחוות הדעת מטעם העותרים

50. בית המשפט החליט להתעלם כליל מסקירת המצב באתיופיה והתגובה הבינלאומית אליו שהובאה בעתירה, ומשתי חוות הדעת של מומחים בינלאומיים שצורפו לה, בנימוק ש"הלכה היא כי בהליך מינהלי אין מקום להידרש אל חוות דעת מומחים מטעם העותרים", תוך הפנייה לעע"מ 6466/19 **משרד הביטחון נ' עמותת חברות הסיעוד** (11.10.20). בכל הכבוד, מדובר בפרשנות מרחיקת לכת שאינה מתאימה להליכים מן הסוג שבענייננו, העוסקים ישירות בחייהם וחירותם של כ-2,700 אנשים.

51. עע"מ 6466/19 עסק בתנאי מכרז של משרד הבטחון שהביאו לביטולו על ידי בית המשפט קמא. הקביעות בפסק הדין היו על רקע ההלכה כי התערבות בית המשפט בהליכי מכרז תיעשה בזהירות ואף ב"זהירות יתרה", נוכח חזקת התקינות המינהלית ויישומה בדיני המכרזים, וההשלכות של התערבות בהליכי מכרז, בהן פגיעה בכללי השוויון והסודיות. באותו מקרה, בית המשפט קמא קיבל חוות דעת תחשיבית מטעם העותרים, ועל בסיס אי קבלת תחשיב נגדי מטעם המשיב (משרד הביטחון) קבע כי תנאי מתנאי המכרז לוקה בחוסר סבירות. על רקע זה, בית המשפט הנכבד קבע כי בית המשפט קמא נכנס בנעלי הרשות, בניגוד להלכה לפיה "לא ישים עצמו בית-המשפט מומחה, וודאי שלא ימנה מומחה תחתיו כדי להכריע לגופה של מחלוקת מקצועית" [...] הלכה זו, שלפיה אין מקום להידרש לחוות דעת מומחים בהליך המינהלי, חזרה ונשנתה בפסיקה [...]."

52. אלא שבענייננו, חוות הדעת מטעם המערערים לא נועדה להחליף את חוות הדעת מטעם המשיבים (שעל

אף היותן לוקות בחסר וחסרות מתודולוגיה ידועה, מובילות בסופו של דבר למסקנה הפוכה מזו שאליה הגיע המשיב 1). בית המשפט קמא לא התבקש להיכנס בנעלי הרשות, אלא רק לבחון את סבירות ההחלטה לאור האמור בחוות הדעת והסקירה מטעם העותרים, וללמוד מהן על החסר בחוות דעת המשיבים (למשל, שני דוחות מקיפים של ועדת מומחים לזכויות אדם של האו"ם שפורסמו חודש לפני עריכת הסקירה של יחידת ה-RSD לא מקבלים בה שום אזכור).

53. דוגמה מובהקת לצורך שבביקורת על חוות דעת יחידת ה-RSD באה לידי ביטוי בהחלטת שרת הפנים הקודמת להסיר את ההגנה הקבוצתית הזמנית מעל אזרחי הרפובליקה הדמוקרטית של קונגו, אשר נדונה בעת"מ 7436-05-22 **המוקד לפליטים ולמהגרים ואח' נ' משרד הפנים ואח' (8.9.22)**. החלטת השרה דאז התבססה על סקירה שערכה יחידת ה-RSD. רק במסגרת כתב התשובה לעתירה שהוגשה נגד ההחלטה, נמסרה חוות הדעת לארגונים העותרים. אז התברר שסקירת יחידת ה-RSD כלל לא תמכה במסקנה שאליה הגיעה השרה, ואכן בהמשך הודיעה השרה, במסגרת העתירה ולאחר קבלת עמדת משרד החוץ, על צמצום החלטתה כך שההגנה הקבוצתית לא תוסר מעל קטינים ובני משפחתם הגרעינית. גם בית המשפט, במסגרת פסק דינו, קבע שסקירת יחידת ה-RSD "על פניה לא הייתה שלמה", וקיבל את טענת העותרים ביחס לפגמים שנפלו בהליך המינהלי שקדם לקבלת ההחלטה.

54. יש הבדל משמעותי בין חוות דעת תחשיביות או אחרות מטעם עותרים בהליכי מכרז לבין חוות דעת בהליכים והחלטות שנוגעים לחיי אדם שבשיקול דעת המשיב 1, ובפרט החלטות על החלה והסרה של הגנה זמנית, והוא שהאחרונים לא מוסדרים בחקיקה או בהנחיות.

55. למרות שמנגנון ההגנה הזמנית מפני הרחקה מיושם ע"י המשיבים במשך עשורים (כאשר בשנים האחרונות החלו לכנותו "מדיניות אי הרחקה" ולכן נעשה שימוש במונחים אלו לסירוגין), הוא לא הוסדר בחקיקה והקריטריונים להחלטה או הפסקתה, ככל שהם קיימים, לא מפורסמים. התנהלות זו זכתה לביקורת בית המשפט הנכבד (ר' עניין **אספו**), אך המשיבים לא פעלו להסדרת העניין. מדובר בחסר מהותי שהוביל לכך שההחלטה בענייננו התקבלה באופן שרירותי וללא הנחיה באשר לשיקולים המשפטיים והעובדתיים שיש לקחת בחשבון.

56. גם האופן שבו יש לערוך מידע אודות מדינת המקור (Country of Origin Information ובקיצור COI) כתשתית להחלטות המשיב לא מוסדר בהנחיות. להשוואה, סוכנות האיחוד האירופי למקלט (EUAA) ניסחה (וכמובן פירסמה) מתודולוגיה וקווים מנחים מפורטים לכתובת COI, הכוללים עקרונות מנחים, סטנדרטים לבחינת איכות של מקורות, אימות, בקרת איכות ועוד (EUAA COI Report Methodology) (Office of the European Union, 2023) <https://euaa.europa.eu/publications/euaa-coi-report-methodology>.

57. לכן, ההשוואה שבית המשפט קמא עשה בין חוות דעת בהליכי מכרז; בהליכי אישור תרומת כליה (על פי חוק ונוהל מפורט בחוזר מנכ"ל של משרד הבריאות, על פי קריטריונים ברורים, לאחר שניתנה זכות טיעון וזכות ערר); בהליכי תכנון ובנייה (ששלביו ותנאיו מפורטים בתקנות); ובקביעת מחיר מירבי למצרך או לשירות לאחר התייעצות עם ועדת מחירים לפי חוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996 (סוגי ההליכים שאליהם הפנה בית משפט קמא בפס' 24 לפסק הדין כדי לתמוך את קביעתו) – לבין הליכי גירוש והפסקת מדיניות אי הרחקה, והחלטתו להתעלם כליל מחוות הדעת מטעם העותרים, היא מרחיקת לכת.

58. ולראייה, בעניין **א.ס.ף** שעסק בגירוש לדרום סודן ושאליו הפנה בית המשפט קמא, בית המשפט עיין

בחוות הדעת מטעם העותרים והתייחס לתוכן. באותו הליך המשיב אף העביר את חוות הדעת להתייחסות הגורמים המקצועיים מטעמו, אך הודיע שלא היה בהן כדי לשנות את עמדתו. רק לאחרונה, במסגרת דיון במשמעות המיוחסת על ידי שלטונות אריתריאה לעריקה משירות צבאי, בית המשפט לעניינים מינהליים קיים דיון מעמיק בחוות דעת שהוגשו מטעם המערער (הפליט) ואף ביקר את הערכאה שלמטה, בית הדין לעררים, על כך שנמנעה מלהתייחס לחוות הדעת שהונחו בפניו, וקבע כי מדובר במחדל. בית המשפט התייחס לעמדת המדינה לפיה יש "לנהוג בזהירות" ביחס לעמדותיהם של מומחים פרטיים ואמנם קיבל עמדה זו, אך קבע כי היא אינה מצדיקה התעלמות גורפת מחוות הדעת (עמ"נ 43553-03-23 וגב"ר נ' רשות האוכלוסין וההגירה (10.6.24), פס' 87-86).

שגה בית המשפט קמא כשקבע שמעולם לא חלה מדיניות אי החרקה

59. קביעת בית המשפט לפיה לא עמדה מדיניות אי החרקה ביחס לאזרחי אתיופיה לא עולה בקנה אחד עם הצהרות המשיבים 1 ו-2 בפני ערכאות שיפוטיות שונות, לרבות בית משפט נכבד זה (ר' פס' 14, 16 ו-18 לעיל), ללא הנמקה; לא עולה בקנה אחד עם פסיקת בית המשפט המחוזי בעניין **ווקגרה**; ואף מהווה הכחשה של המציאות בשטח.

60. כאמור, פסק הדין בעניין **ווקגרה** קבע מפורשת כי לאור המצב באתיופיה "מוגנים אזרחי אתיופיה מהחזרה לארצם מכוח עקרון אי החזרה באמנת הפליטים", וכי מדינת ישראל בפועל מחילה לגביהם מדיניות אי-החרקה. ואכן, בעקבות פסק הדין בעניין **ווקגרה** ביה"ד לעררים קבע כי לאור הקביעה בפסק הדין, על המשיבה 2 להנפיק לאזרחית אתיופיה רישיון ישיבה בהתאם לקבוע בו, החלטה שגם עליה המשיבה 2 לא ערערה (ערר 3391-23, החלטה מיום 1.11.23).

61. העובדה היא שלאחר התייעצויות ותכתובות (שהמשיבים בחרו להותיר חסויים וקבעו שהן "לא רלוונטיות"), ולאור עמדת ממשלת ארה"ב, נמצא על ידי המשיבה 2 שהמצב באתיופיה אינו יציב ומסוכן, ולפיכך הוחלט שלא להרחיק לשם את אזרחי אתיופיה השוהים בישראל תוך המשך של בחינה ומעקב אחר הנעשה שם. וכיצד ניתן לקרוא להחלטה זו אם לא הגנה זמנית מהחרקה? בית המשפט קמא לא מנמק. עיינו הרואות שבנוגע לכל הגנה זמנית נוקטת המשיבה 2 בעמדה לפיה הדברים זמניים ונבחנים מעת לעת, ולא טורחת לפרסם את מדיניותה לעניין זה. אם הוחלט שלא לגרש אנשים בתקופת בחינה זו, משמע שקמה הגנה זמנית. הימנעותה של המשיבה 2 מלקרוא למדיניות זו בשמה, אינה עומדת במבחן המציאות. יפים לענייננו דבריו של כב' השופט מ. חשין ז"ל בע"א 6926/93 **מספנות ישראל בע"מ נ' חברת החשמל בע"מ**, פ"ד מח(3) 749, 773 (1994):

"בסוף כל הסופות, בבואנו להכריע אילו נורמות יחולו על הליך פלוני, לא כינויו של הליך יקבע – אם נכנה אותו 'מכרז' ואם נכנס אותו 'מעין-מכרז' – אלא דרכי עשייתה של הרשות. טעמו של יין הוא בין המצוי בתוכו של קנקן, ולא בתווית שהושמה על הקנקן. נזנח אפוא את התוויות, ונבדוק כל טענה וטענה לגופה, על פי עיקרי היסוד של המשפט הציבורי".

62. אילו היו המשיבים מואילים ומגדירים את מנגנון ההגנה הזמנית או אי החרקה, היו יכולים אולי לטעון שהמדיניות שחלה לגבי אזרחי אתיופיה היא לא הגנה זמנית. אלא שקריטריונים או הגדרה לא קיימים, וכך המשיבים יכולים, לגישתם, להפעיל ולהסיר מדיניות כאוות נפשם ובשרירותיות, כפי שנעשה בענייננו, תוך טענה שהמדיניות מעולם לא הוחלה.

63. בית המשפט כותב כי פסק הדין בעניין **ווקגרה** קבע אחרת מהודעת המדינה, ושאינן בכך לייצר מדיניות "יש מאין". בכך הוא שוגה, ראשית, משום שהמדינה היא זו שהצהירה על מדיניות אי החרקה זמנית של

כל אזרחי אתיופיה, כפי שהראנו מעלה, והצהרתה הדהדה וצוטטה בהחלטות שיפוטיות שעליהן לא ערערה. ושנית, משום שבית המשפט קמא אינו ערכאת ערעור על בית המשפט לעניינים מינהליים במושב אחר, והקביעות בפסק דין **ווקגרה**, שקרא לילד בשמו, הן חלוטות, ומחייבות את המשיבים.

64. בקביעתו כי פסק הדין בעניין **ווקגרה** עסק במקרה פרטני, התעלם בית המשפט קמא מן הקביעות הכלליות הברורות בו ("כאשר המדיניות היא של אי-הרחקה, על הרשות לקבוע קטגורית כי כלל אזרחי אתיופיה יהיו זכאים לאשרה זמנית כאילו הגישו בקשות מקלט הממתנות להכרעה, או לאפשר להם לקבל את הזכויות המנויות באמנה בדרך אחרת"). בכך גם התעלם מן ההלכה כי על הרשות המינהלית לפעול בהתאם לפסקי דין הניתנים על-ידי בית המשפט המחוזי, כל עוד לא ניתן בסוגיה פסק דין של בית המשפט העליון (ע"א 6847/13 **אדגר השקעות ופיתוח בע"מ נ' עיריית פתח תקווה** (29.7.15), פס' 12).

65. בהקשר זה, שגה בית המשפט בקביעתו כי רישיונות הישיבה שפסק הדין בעניין ווקגרה קבע שיש להנפיק לאזרחי אתיופיה משמעותם "רק" מניעת הרחקה. הרי חלק משמעותי מההכרעה נגע לזכות לקיום בכבוד של מוגנים מפני הרחקה שהמשיבה 2 לא מאפשרת להם להגיש בקשת מקלט ומונעת מהם החזקה ברישיון לפי סעיף 2(א)(5) לחוק שמתיר את העסקתם. זו הסיבה שפסק הדין הורה על הנפקת רישיונות "כאילו הגישו בקשת מקלט" – כלומר כאלה שלא רק מוגנים מפני הרחקה, אלא גם מתירים העסקתם של המחזיקים בהם.

66. כאמור, בין אם הייתה מדיניות אי הרחקה ובין אם לא, החלטת המשיב 1 מפרה את עיקרון אי ההחזרה וחורגת קיצונית ממתחם הסבירות. אך היות שהייתה מדיניות אי הרחקה, בהחלטה על הפסקתה היה על המשיב 1 לוודא שחל באתיופיה שינוי נסיבות מהותי ובר-קיימא שבעקבותיו אין עוד מקום לחשש שהחזרה תגרום לנוק רציני למי שהוא עתיד לגרש.

המשיבים כאמור לא קבעו קריטריונים כלשהם לפסקת מדיניות אי הרחקה, אך ברור שהחלטת המשיב 1 לא עומדת בקריטריונים שמדינות "תואמות השקפה" קבעו לעניין זה, ובפרט שהנסיבות שהובילו להענקת ההגנה הזמנית חדלו מלהתקיים. לדוגמה, ר' ההנחיות המצויות בארה"ב לעניין זה ובאיחוד האירופי: [U.S. Code. Title 8, Section 1254a. "Termination of Designation"](#); Council Directive : 2001/55/EC of 20 July 2001 on Minimum Standards for Giving Temporary Protection in the Event of a Mass Influx of Displaced Persons and on Measures Promoting Balance of Efforts between Member States in Receiving Such Persons and Bearing the Consequences thereof [2001] OJ L212/12, sec. 16.

67. גם הנחיות נציבות האו"ם לפליטים בעניין הגנה זמנית מונות קריטריונים לסיומה, ובראשם הערכה אובייקטיבית ומבוססת שהמצב שגרם לעקירה הסתיים, וחזרה מרצון היא סבירה ויכולה להתבצע בבטיחות ובכבוד; או כאשר היא הוחלפה בהגנה או מעמד אחרים (UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), Guidelines on Temporary Protection or Stay Arrangements, February 2014). בית המשפט קמא התעלם מכך שתנאים אלו לא מתקיימים.

הפרת חובת ההנמקה על ידי בית המשפט קמא

68. פסק הדין מתעלם מטענות מהותיות שהמערערים העלו בעתירה, ללא הנמקה. בדומה להחלטת המשיב 1, הוא מתעלם מאוכלוסיות פגיעות אחרות שהשלכות ההחלטה עליהן יהיו חמורות במיוחד, בהן נשים, קורבנות סחר בבני אדם, קשישים וחולים. פסק הדין גם מתעלם מהטענה שהחלטת המשיב 1 מפרה את חובתו לשמור עיקרון טובת הילד, ולמעשה לא נותנת לשיקול זה כל משקל (בניגוד למשל, בהחלטתו על

הסרת ההגנה הקבוצתית מעל אזרחי קונגו כאמור לעיל).

69. פסק הדין גם מתעלם מן הטענה שהמלצת מנכ"ל המשיבה 2 שבבסיס ההחלטה עושה שימוש שגוי במונח "חלופת מגורים פנימית", שכן, כפי שגם צוין בכתב התשובה שהגישו המשיבים, שאלת קיומה של חלופת מגורים פנימית **תמיד נבחנת באופן פרטני ביחס למבקש ספציפי, ולא יכולה להיות מוכרעת באופן כללי ביחס לקבוצה של אנשים**, שכן היא תלויה במאפייניו ונסיבותיו של המבקש. לשימוש שגוי זה משמעות קריטית, משום שהחלטת המשיב 1 התבססה כאמור על המלצה זו.

70. כאמור, פסק הדין גם מתעלם מכך שעמדת המשיב 3 לא אומצה בהחלטה, וגם זאת ללא הנמקה.

71. מדובר בטענות מהותיות לעתירה, אשר סביבן נסוב חלק עיקרי מהדיון בעל פה (כפי שעולה מהפרוטוקול), ושיש להן השלכה על סבירות ומידתיות ההחלטה, אך הן לא זכו אף למראית עין של דיון בפסק הדין. בכך הפר בית המשפט קמא את חובת ההנמקה, וגם זו עילה להתערבותו של בית המשפט הנכבד.

פגיעה בזכות העיון והטיעון של המערערים

72. במסגרת ההתדיינות המערערים ביקשו מבית המשפט להורות למשיבים למסור להם פרטים נוספים, ופרט להבהיר אם החלטת המשיבה 2 מנובמבר 2021, הנוגעת למדיניותה ביחס לאזרחי אתיופיה ממוצא טיגראי, וכן אם ההחלטה על אי הרחקת אזרחי אתיופיה מישראל שהמשיבה 2 הודיעה עליה במסגרת ההתדיינות בעניין **ווקגרה** נסמכו על קריטריונים מסוימים, ואם כן – מה הם. לאחר תגובת המשיבים לבקשה, בית המשפט קמא החליט כי "בכך מוצה נושא הפרטים הנוספים", ללא נימוק או החלטה לגופה של הבקשה, ותוך התעלמות מהטענות שהועלו בה.

73. בנוסף, אחד הסעדים שהתבקשו בעתירה היה פרסום התשתית העובדתית המלאה שעליה התבססה החלטת המשיב 1, ובכלל זאת התייחסות המשיב 3 המלאה (שנוסח מצונזר שלה הועבר לידי המערערים במהלך ההתדיינות), וחוות הדעת שעליהן היא התבססה, כמצוין בה.

74. בהסכמת המערערים בית המשפט קמא עיין במעמד צד אחד בהתייחסות המשיב 3, ומסר למערערים פראפראזה מצומצמת ביותר. אך בית המשפט התעלם ולא הכריע בבקשת המערערים לקבל את חוות הדעת שעליהן התבססה התייחסות משרד החוץ, שוב ללא הנמקה.

75. בכך נפגעו זכות העיון וזכות הטיעון של המערערים, ושל אזרחי אתיופיה שהחלטה משליכה על גורלם. נימוקי המשיבים לאי מסירת הפרטים הנוספים וחוות הדעת שבבסיס התייחסות המשיב 3 היו שהם "אינם רלוונטיים". טענות אלו יש לדחות. ראשית, טענת המשיבים לחוסר רלוונטיות הועלתה באופן כללי ביותר, מבלי לפרט מדוע בנסיבות דנן יש לחרוג מן הכלל לפיו בעל הדין יקבל לעיונו את התשתית העובדתית שבבסיס ההחלטה. בהיעדר הנמקה, אין בידי המערערים כלים להתמודד עם הטענה. שנית, טענה זו היא, בכל הכבוד, שגויה. הרי במסגרת העתירה, וכעת בערעור, מתבקשת ביקורת שיפוטית על המלצת המשיב 3. כיצד ניתן לבחון את סבירות ההמלצה ואת התאמתה למצב העובדתי, מבלי לבחון את התשתית העובדתית שעליה היא מתבססת?

76. גם בעת בחינת החומר החסוי בית המשפט קמא לא ביצע את תפקידו לשמש למערערים "מעין פה" ולבדוק ביתר קפדנות את תוכנה, כדי להבטיח שהיא מעגנת באופן מספק את ההגנה על חייהם וחירותם של אזרחי אתיופיה (השוו לעע"מ 8101/15 **צגטה נ' שר הפנים** (28.8.17), פס" 83). בית המשפט קיבל את נימוקי החיסיון הכלליים כלשונם, מבלי לפרט מהן עוצמתו של הסיכון שבחשיפת המידע והסתברות התממשותו, והאם החשש הוא אמנם מפני נזק קונקרטי (עע"מ 2975/15 **'הארץ' נ' משרד החוץ** (6.6.16)).

שגה בית המשפט קמא בכך שקבע תקופת התארגנות בת חודש בלבד

77. בית המשפט קמא נתן לאזרחי אתיופיה תקופת התארגנות קצרה ביותר, בת חודש בלבד, עד ליום 10.7.24 (פסק הדין פורסם ביום חמישי 6.6.24 אחה"צ). זאת למרות שעד כה המשיבים לא פירסמו באופן נגיש כיצד אזרחי אתיופיה שנשקפת להם סכנת רדיפה במדינתם יכולים לבקש את פתיחת תיק המקלט שלהם (כפי שהמשיבים הצהירו שיאפשרו); ובוודאי שלא פירסמו אל מי ביחידת ה-RSD יוכלו לפנות בטענות אי החזרה וכיצד (משום ש, כאמור, מנגנון לבחינת טענות כאלה כלל לא קיים).

78. יצוין שבעבר כאשר המשיב 1 הודיע על הפסקת מדיניות של הגנה זמנית ניתנה תקופת התארגנות בת 90 ימים (ר' למשל הודעת שר הפנים לגבי הסרת ההגנה הזמנית מעל אזרחי הרפובליקה הדמוקרטית של קונגו ב-2018 (הודעה מיום 7.10.2018. זמינה בקישור: https://www.gov.il/he/departments/news/kongo_residents_in_israel_announcement), ופסק הדין עת"מ 7436-05-22 המוקד לפליטים ולמהגרים ואח' נ' משרד הפנים ואח' (8.9.22).

79. כפי שנטען בעתירה, חודש ימים הוא תקופת זמן קצרה ובלתי מקובלת בעליל, שאינה מתחשבת בצרכיהם של מי ששהו בישראל כדן, חלקם עם ילדים, ואשר הסרת ההגנה מעליהם מיתרגמת להשלכות משמעותיות, גורליות ואופרטיביות, על חייהם. למרות זאת, בית המשפט קבע תקופה זו, ללא הנמקה.

סיכום

80. החלטת המשיב 1 להסיר את ההגנה הזמנית מפני הרחקה מעל אזרחי אתיופיה, אשר משמעותה האופרטיבית היא מעצרים וגירושם למדינת מוצאם, מנוגדת לחובותיה של מדינת ישראל מכוח הדין הבינלאומי ולעיקרון אי החזרה בפרט, וכאשר מעורבים בהחלטה קטינים, מנוגדת גם לעיקרון טובת הילד. הסרת ההגנה מעל אזרחי אתיופיה אינה נתמכת בתשתית עובדתית מינימלית, סותרת את עמדת והמלצת גורמי המקצוע של המשיבים והיא בלתי סבירה בעליל, במיוחד בהיעדר כל נתיב לבחינה פרטנית של טענות אי-הרחקה שאינן עולות כדי עילת מקלט.

81. מכל הטעמים לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל את הערעור ולהורות כמבוקש בפתחו. כן מבוקש להורות על פסיקת הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד לטובת המערערים. בהקשר זה יתבקש בית המשפט לקחת בחשבון את העובדה שבעקבות הגשת העתירה נמסרה למערערים התייחסות המשיב 3 (אם כי מצונזרת חלקית), שבקשה לקבלתה עובר לעתירה סורבה.